

HƯỚNG DẪN THĂM MỘT LÀNG NGHỀ Ở ĐỊA PHƯƠNG (1 tiết)

I - Mục tiêu bài học

1. Về kiến thức

Giúp HS hiểu được :

– Lịch sử hình thành làng nghề gắn với lịch sử kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội của làng, của địa phương, của vùng đất.

– Những nét cơ bản về quá trình tạo ra sản phẩm làng nghề.

– Giá trị của những sản phẩm làng nghề, giá trị về kinh tế, kĩ thuật, thẩm mĩ của sản phẩm.

2. Về tư tưởng

– Giáo dục tình cảm yêu mến, kính trọng, tự hào đối với làng nghề, đối với những người thợ thủ công có tinh thần tìm tòi sáng tạo, tay nghề tinh xảo, tài hoa đã tạo ra những sản phẩm có giá trị cho xã hội.

– Giáo dục HS lòng yêu quê hương, đất nước, yêu lao động, tinh thần vượt khó, dám nghĩ dám làm và trách nhiệm xây dựng quê hương văn minh giàu đẹp.

– Giúp HS có nhận thức và hành động đúng : nghề nào cũng cao quý nếu nghề đó tạo ra những sản phẩm có ích, đáp ứng nhu cầu xã hội, làm giàu cho gia đình, quê hương, đất nước. Trên cơ sở đó, GV nhắc nhở HS cần khắc phục những

nhận thức sai lệch về nghề nghiệp hiện nay, góp phần hướng nghiệp cho HS biết chọn nghề phù hợp với khả năng và điều kiện của mình.

3. Về kĩ năng

Rèn luyện cho HS cách tổ chức tham quan, quan sát hiện vật, tiếp xúc với người thợ thủ công nơi tham quan để hiểu biết về một làng nghề ở địa phương.

II - Những điều cần lưu ý

- Muốn tiến hành một buổi học tập ở "làng nghề" có kết quả, GV phải có những kiến thức chung về "làng nghề".

- Trong cơ cấu tổ chức kinh tế - xã hội Việt Nam truyền thống, *làng* là đơn vị cơ bản, là hạt nhân, là nơi diễn ra các hoạt động, các quan hệ giao lưu kinh tế, xã hội, văn hoá thường xuyên của xã hội Việt Nam qua hàng ngàn năm lịch sử. Làng hình thành, phát triển, lưu giữ những giá trị văn hoá dân tộc. Văn hoá làng là gốc rễ, là nền móng của văn hoá dân tộc.

- Trong sự nghiệp phát triển thăng trầm của lịch sử làng, giữa "cái biến mệnh mông" của làng nông nghiệp là chủ yếu, dần dần hình thành nên các làng nghề như các làng thủ công, làng buôn, làng chài (ngư nghiệp)... Cũng đã xuất hiện những làng khoa bảng, nơi đó đã trở thành "đất học" có nhiều người học giỏi, đỗ đạt thành danh, tạo nên các danh nhân văn hoá, có nhiều cống hiến cho gia đình, dòng họ, làng quê và đất nước, họ được tôn vinh và thờ phụng.

- Làng nghề là nơi có một số lượng đáng kể cư dân lấy nghề thủ công làm nguồn sống chủ yếu. Sản phẩm thủ công có thể là đồ ăn thức uống, hàng dệt, thêu, đồ gỗ, mây, tre, kim hoàn, đúc, làm đồ gốm... Sản phẩm của họ đã trở thành hàng hoá nên không ngừng phải đổi mới về mẫu mã và nâng cao chất lượng.

- Làng nghề là nơi hun đúc, hội tụ những tinh hoa lưu giữ và truyền lại qua nhiều thế hệ, tạo nên lịch sử làng nghề.

- Thông thường, làng nghề thủ công nào cũng có người là tổ nghề được dân làng suy tôn, thờ phụng trong đình làng, trong nhà thờ dòng họ như là những vị Thành hoàng.

- Ở nước ta, trên mọi miền, mọi vùng, mọi địa phương đều có làng nghề. Việc duy trì, phát triển, đổi mới, nâng cao chất lượng hoạt động của làng nghề đã và đang trở thành chủ trương lớn của Đảng trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế - xã hội nông thôn Việt Nam.

III - Gợi ý thực hiện bài giảng

1. Bước chuẩn bị

** Đối với GV:*

– Trên cơ sở hiểu biết về "làng nghề", xác định rõ làng nghề sẽ đưa HS đến, GV cụ thể hoá thành những yêu cầu, mục đích buổi học tập.

– Căn cứ vào thời gian, GV sẽ xây dựng giáo án hướng dẫn HS thực hiện những nội dung, các bước và công tác tổ chức học tập.

** Đối với HS:*

– Trước khi xuống địa phương, GV phải cho HS biết sơ qua về làng nghề sẽ đến tham quan : địa điểm và sản phẩm của làng nghề. HS cần tìm hiểu những gì ? v.v... nhằm định hướng cho các em trong quá trình học tập.

– Chuẩn bị tư trang : sách vở, bút mực..., nắm được những quy định của làng nghề, chú ý trong giao tiếp...

2. Tiến hành thăm làng nghề

– Những nội dung được tiến hành trong một buổi thăm làng nghề :

+ Quan sát cảnh quan chung của làng nghề

+ Thăm dây chuyền, một công đoạn hay một khâu sản xuất của làng nghề.

+ Thăm một gia đình từng có nhiều đời, nhiều thế hệ tiếp nối thành đạt trong nghề truyền thống của làng.

+ Gặp gỡ, trao đổi với một số nghệ nhân, thợ thủ công của làng nghề (cả người cao tuổi và thợ trẻ).

+ Thăm bảo tàng, nhà lưu niệm, nhà truyền thống của làng nghề v.v...

Trên đây là những gợi ý về nội dung cần cho buổi học tập. GV phải căn cứ vào từng làng nghề cụ thể để vận dụng những điều cần thiết cho buổi học, hoặc có thể lựa chọn một số HS tham gia trực tiếp vào một khâu nào đó trong quy trình sản xuất...

– Tiến hành tham quan :

+ Hướng dẫn HS quan sát cảnh quan thiên nhiên ngay từ khi bước vào địa phận làng nghề như địa thế, cổng làng, đường sá...

+ Thăm nơi sản xuất (tùy theo đặc điểm của mỗi làng nghề). Có thể thăm toàn bộ hoặc một bộ phận, một chi tiết trong quy trình sản xuất : chú ý những thao tác của người thợ thủ công ; nghe thuyết minh về quá trình sản xuất sản phẩm như

yêu cầu về nguyên liệu, trình độ kĩ thuật, tay nghề, những cải tiến và công cụ, chất lượng sản phẩm v.v...

+ Gặp gỡ và trao đổi với các nghệ nhân và thợ thủ công làng nghề : cần gợi ý để các em chủ động đặt các câu hỏi xoay quanh lịch sử làng nghề, việc đào tạo đội ngũ, tiêu thụ sản phẩm, mức thu nhập và phương hướng phát triển...

+ Thăm gia đình làng nghề : quan sát hướng nhà, cách bài trí, đồ dùng sinh hoạt... Tìm ra những nét đặc trưng của làng nghề.

– *Đánh giá kết quả :*

+ Đánh giá chung buổi học tập : tinh thần thái độ, ý thức học tập của HS.

+ HS làm bài tập thu hoạch theo hai hướng như đã trả lời các câu hỏi, căn cứ mục đích yêu cầu bài học hoặc trình bày theo chủ đề tự chọn như nhận thức hay cảm xúc của bản thân.

+ Có thể sáng tác thơ ca, viết truyện, vẽ tranh về làng nghề mà HS vừa được đến thăm.